زەردەشت هیوای ڕزگاری
گەنم لە جێگای دڕك

بابان سەقزی

بەشی پێنجەم

جارێکی دیکە شاگردەکان وەگردی یەک کۆ بوونەوە و هەمدیسان پرسیار و بەرسڤ دەستی پێ کرد و زەردەشت فەرمووی: "ئیتر کارێکمان لەم فێرگەیە نەماوە. کاتی ئەوە هاتووە هەستین و ئەو شتەی کە لە سەری باس دەکەین، لە دەبستانێکی گەورەتر، دەبستانی گێتی و جڤاک و لە ناو فێرگەی کۆمەڵگا بیدۆزنەوە و وەری بگرین. چونکە، تا مرۆڤ ئەم پێواژۆیە مەزنە تێپەڕ نەکات، هەرگیز توانای تێگەیشتن و وەرگرتن و شیکردنەوە و لێکۆڵینەوەی پرسیار سەخت و سەخڵەتی نابێت".

شاگردان لەتەک زەردەشتدا هەستانە سەر پێ و کەوتنە ڕێ بەرەو فێرگەی مەزنتر، فێرگەی زەنگینی ژیان. کاتێک کە زەردەشت و شاگردەکانی لە قەراخی کێڵگەیەکدا دەڕۆیشتن، جووتیارێکیان بینی کە خەریکی کار بوو. زەردەشت و هاوڕێیانی دروود* و ماندوو نەبوونیان لە وەرزێر کرد و ئەویش وەلامیانی دایەوە. پاشان زەردەشت داوای کرد لە کابرای وەرزێر کە بهێڵێت تاوێک لە لای زەوی و زارەکەی زۆی و هاورێیانی پشوویەک بدەن. کابرای جووتیار بە ڕوویەکی خۆشەوە خۆشهاتنی لێکردن و دانیشتن.

زەردەشت ڕووی دەمی کردە وەرزێر: "دروود و ڕۆژباش ئەی وەرزێری سەرکەوتوو! کە باخ و کێڵگەیەکی ئاوا خۆش و ئاوەدان و سەرسەوڵ و نوێت هەیە".

وەرزێر لە وەڵامدا: "ئەم کاتەتان باش و سوپاس بۆ ئێوە کە توانای بینینی سەوزبوونی درەختەکان و زەوی و زاری منتان هەیە و بەرد و پلارتان نەهاوێشت بۆ سەگ و دارەکانم".

زەردەشت: "ئەی برای هێژا! لە دڵی ئێمە ئێش و ئازار و کین نییە تا هەڵسووکەوتی وامان لێ بوەشێتەوە. ئێمە تامەزرۆ و تاسەی دیتنی دیمەنەکانی ڕند و تازەی ژیانین و لە هەر شوێنێکدا ئەم نموونە جوانیانە ببینین پێی خەنی و کەیفخۆش دەبین و دەگەشێینەوە و ڕێزی لێ دەبێن".

وەرزێر: "دەبینم ئاخافتنتان خۆش و دڵنشینە، ئەگەر کارێکی تایبەتیتان نییە دەتوانن تا هەر چەندە حەز بکەن بێنە ناو باخەکە و لە ژێر سێبەری درەختەکان ماندوویی دەربکەن".

زەردەشت: "فرە سپاست دەکەین، ئێمەش پڕ بە دڵ پێمان خۆشە، بەڵام دەمانەوێت پرسیارێک ئاڕاستەتان بکەین، ئەوەش ئەوەیە چلۆن ئەم باخ و سەوزەلانیەت ساز و ئلوەدان کردووە و پێشتر ئێرە بە چ چەشنێک بووە؟"

وەرزێر: "جێگای ئەم زەوی و زارە- پێشتر وشکەڵانی و خارستانێکی بێ کەڵک بوو کە بەس مار و دووپشکی ژەهراویی تێدا بوو. بەڵام ئیتر من بیر ناکەمەوە لە ڕابردوو و ئەو کاتانەی کە خەبات و بەربەرەکانێی مار و دڕکدا بووم، چونکە ئەگەر بێتو ئەو ڕەنج و سەختی و ماندووییانە بهێنمە یادم، ئیتر ناتوانم ئیمرۆ لە جوانی و خۆشیەکانی ئەم باخ و ڕەز و کێڵگەکەم چێژ و سوود بگرم. من بیرەوەریی جانەوەرانی زیانەخرو و دڕووم، بە مەل و گوڵی ڕەنگاوڕەنگ لە یاد و هۆشم پاک کردووە و لە شوێنیدا سەوزە و درەختی بەهرەدارم چاندووە. من تەنها بە ئیسە و بەو شتەی کە لە داهاتوو لە پێشمدایە بیر دەکەمەوە. من بۆ لەنلوبردنی دڕک و گیای هەرز و جانەوەرانی زیانەخروو، ڕەنج و شەکەتی فرەم کێشا. بەڵام بە لەناوبردن و پاککردنەوەیان، بۆ هەمیشە ئەو

بیرەوەریە تاڵ و پڕ لە ماندووییەم خستووەتە گۆڕ. ئێستا سێبەری تاریکی و شەکەتی لە ڕووی دڵ و گیانی من نەماوە. ئیسە جەنگ و بەربەرەکانێی درێژخاین کۆتایی پێهاتووە و تشتێکی ناخۆش و تاڵ لە دڵ و گیانمدا نەماوە کە سێبەر بخاتە سەر ئاگایی و رامان و توانای هەڵسەنگاندنم. ئێستا دلێ من ڕوون و گەشە. هەر چەندەش ئەو کاتە خەریکی لەناوبردنی خار و زیانەخرووەکان بووم، ئاوا نەبووم. پەرێشانی و پەشێویی ڕەوانم و بەدبینی و خەفەتباری و سەرلێشێواویم تا ئەو ساتە بوو کە جەنگ لەتەک دڕوو و گیای هەرزە دەست پێ نەکردبوو. بەڵام ڕۆژێک کە بڕیاری چێکردنم دا و دەستم دایە پاچ و پێمەڕە بۆ هەڵکەندنی یەکەمین دڕک و وەدەرنانی یەکمین زیانەخروو، ژیانێکی نوێ و ڕۆشن و پڕ پیت و سازکەر و شادیهێنەر دەستی پێ کرد. و تا ئیمڕۆش نیگا و چاوەڕوانیی من بەس بۆ پشکوتنی گوڵێک و خونچەیەکە کە دەبێتە میوە، یا گەنمەکەم دەدوورم و یا مەڕ و ماڵاتەکەم دەزێت".

زەردەشت: "ئەی کاکی جووتیار! دیارە لە قسەکانت کە دڵ و مێشکێکی دانا و هۆشیارت هەیە، ئایا دەتوانی بە ئێمە بێژیت کە کاری تۆ لەم باخە کۆتایی پێ هاتووە و ئایا لە ئاوەدانکردنەوە و چێکردنی شوێنی نوێ دەستت ڕاگرتووە؟"

وەرزێر: "هەرگیزاو هەرگیز، ئەگەر وا بێت کە دیسان ڕۆژگاری تاڵ و تاریکی پێشوو دەگەڕێتەوە. تەماشای ئەو بەرەوە بکەن، ئەو دەشتە پڕ لە دڕکوداڵەش هی منە. هەوڵ و کۆششی ئایەندەی من چێکردن و بووژانەوەی ئەو بەریشە، هەر وەک ئەمبەرە".

زەردەشت: "ئەوە گریمان ئەو دەشتە پڕ لە دڕکوداڵەشت ئاوەدان کردەوە، ئایا ئەوە بەو واتەیە کە کاری تۆ کۆتایی پێ هاتووە و ئاوات و ئارەزووی تۆ بە جێ هاتووە؟"

وەرزێر: "هەرگیزاو هەرگیز، ئەگەر ئەوێش ئاوەدان بووەوە، لە دوایدا من کارێکی نوێ دەست پێ دەکەم، من تاقەتی بێکاری و ڕاوەستانم نییە. ئەو سووچە ببینن کە داری فەرشم هەڵداوە. دوای لێ بوونەوە لە کار و پشوودان، هەڵدەستم و خەریکی چنینی فەرش دەبم، لەویش ماندوو بووم ئەوە خەریکی کارێکی دیکە دەبم".

زەردەشت: "دەبینم کە شمشاڵت هەیە".

وەرزێر: "بەڵێ، ستران و نەیژەنین جودا لە ژیانی من نییە، هەر کاتێک کە ماندوو دەبم و یا دڵم بێتە جۆش و هەستم ببزوێت، شمشاڵەکەم هەڵدەگرم و تا بخوازم و بتوانم دەچڕم و دەیژەنم".

زەردەشت: "ڕاستی ئەو تاکە درەختە بە سەر لووتکەی ئەو کێوە کە ئاوا دەوری بەردچن کراوە چییە، ئایا هیچ دەچێتە پای ئەو دارە؟"

www.kurdistannet.org

www.kurdistannet.org
23-5-2003 2:46

وەرزێر: "ئەو دارە من چاندوومە و سەنگچنەکەش کاری منە. زۆر جار کە دەچمە پای ئەو دارە، هەمووی ئارەزووی من ئەوەیە کە ڕۆژێک بێت و هەمووی ئەم کەژ و کێوانە، بە دار داپۆشم و برازێنمەوە، تا باڵندەکان ڕووی تێ بکەن و لە سەر چڵەکانی هێلانە ساز بکەن".

زەردەشت: "کەوایە تۆ بەختیاریی لەوە دەزانی کە ئەو چیایە بە درەخت ئاوەدان و داپۆشرێت؟"

وەرزێر: "نا، هەرگیز، خۆشبەختی لە کۆتایی ڕێگەدا نییە. لە ناو خودی ڕێگادایە، جا ئەگەر بتوانی ڕێگا و ئارمانجێک ببینیتەوە و گاڤێکی بۆ هەڵبگرێت".

زەردەشت: "باشە ئەگەر چیاکەش بە دار و درەخت ئاوەدان کرایەوە، پاشان ئامانج و ئاواتی تۆ چییە؟"

وەرزێر: "ئینجا بە خارستان و کەژ و کێوێکی دیکە بیر دەکەمەوە و چاندن و چاندن تا کۆتایی ژیان و تا دوایی هەناسە لە بەردەوامیی ئەم کارە. ئارەزووی من ئەوەیە کە گۆڕەکەی من لە بن دوایین درەختێکدا بێت کە دەیچێنم و لەو کاتەی کە دارەکە دەچێنم، دەستەکانم لە کاتی چاندن لە کار بکەوێت و دڵم لە لێدان بوەستێت. هیواداریشم کە دووایین درەخت، داری سەوبەر بێت و هەر لە بن ئەو دارەش بمنێژن. داری سنەوبەر بۆ من نیشانەی سەرسەوزی و زیندەگانی و حەسانەوە و ئاسایشتە".

زەردەشت: "ئایا بۆ ئەنجامدانی هەمووی ئەم کارانە وزە و توانات هەیە؟"

وەرزێر: "هێز و توانا پەیوەندیی بە ویستی خۆدی مرۆڤەوە هەیە. تۆ هەر شتێک بوێت و بە دڵ و گیان ویستت، ئینجا وزەی ئەنجامدانیشی وەدەست دێنیت. لە سووچێکی لەش و گیانت کە ناشزانی لە کوێ دایە، هێزێکی نوێ دەجۆشێت و هانت دەدا بۆ ئەنجامدانی".

زەردەشت: "ئەو درەختانەی کە دەتەوێت بیچێنیت، حەز دەکەی چۆن درەختێک بێت؟"

وەرزێر: "دەمەوێت جوانترین و باشترین و پڕبارترین و سوودمەندترین و ڕاست و ڕاوەستاوترین درەختەکان بێت".

زەردەشت: "ئەی برای هێژای بەختەوەر! کە بە ڕاستیش بەختیاریت، ببێژە بۆمان کە ئەم ڕێگای کەیفخۆشی و گەشبینی و جوانیەی خۆشبەختیەت چۆن هەڵبژاردووە و یا کێ بە تۆی فێر کردووە؟"

وەرزێر: "کەمێک دوور و درێژە، بەڵام بۆتانی دەڵێم. من پیاوێکی داماگ و سەرلێشێواو بووم. دڵم سیس و ژاکاوبوو ڕەوانم پەژمۆردە و پەرێشان، لەشم ماندوو و گیانم داگیرابوو. ژیانم بە ناخۆشی و دڵتەنگی و تاریکی تێپەڕ دەبوو. هەمیشە هەستم بەوە دەکرد کە لە ناو دەروونمدا، مۆرانە خەریکی خواردنمن و لەشم پڕە ژەهری دووپشک. بە بەردەوامی هەستم بە ئازارێکی زۆر دەکرد. توانی بیرکردنەوە و داڕژتنی بەرنامەیەکم بۆ داهاتوو نەبوو. هەموو شتێکم بە لێڵی دەدی. دەنگی داکروژانی ددانی مۆرانەکانم لە ناو لەش و گیانمدا دەبیست. من بەم چەشنە بووم تا ڕۆژێک ڕێبوارێک هاتە سەر ڕێگام. ڕێبوارەکە کە منی ئاوا پەرێشان و دەستەوئەژۆ بینی، دڵی بۆم سووتا و لە دۆخ و بارمی پرسی. کاتێک لە دەردی من تێگەیشت گوتی من شاگردێک لە شاگردەکانی زەردەشتم و دەرمانی دەردتم لە لایە. لێم پرسی ئەو دەرمانە چییە و چۆن دەتوانم وەری بگرم؟ کابرای ڕێبوار گوتی: لە زەردەشتم وەرگرتووە و دەیفرۆشم بە سەد دانەی گەنم، بەو مەرجەش هەر دەنکە گەنمێک لە گوڵە گەنمێک بێت. دەبێت بچیتە خارستان و سەد بنجە دڕک هەڵ بکەنیت و لە جێگای هەو بنجە دڕکێک دەنکە گەنمێک بچێنیت. کاتێک کە گوڵە گەنمەکان ڕووا و کاتی دوورینی هات، لە هەر گوڵە گەنمێک دەنکە گەنمێک جودا بکەیتەوە و بیهێنی بۆ لای من، ئینجا دەرمانەکەت وەردەگری. هەروەهاش چەند هۆرەیەکی زەردەشتی فێر کردم و گوتی لە کاتی چاندنی گەنمەکاندا بیخوێنمەوە. منیش بەو چەشنەم کرد کە ڕێبوارەکە گوتبووی. سەد بنی دڕکم هەڵکەند و سەد دەنکی گەنمم چاند و پاشان کەوتە دڵمەوە و سەد دەنکە گەنمی دیکە بچێنم، بۆیە سەد دڕکی دیکەشم هەڵکەند و سەد دەنک گەنمم چاند و ئەم کارە دووبارە و چەند بارەم کرد. ئاوەها نیشتمە ناو ئەو کارە کە ئیدی هەموو دەرد و ڕەنجەکانم لە بیر کرد و تا ئێستاش هەروەها خەریکم و هێشتاش کاتی ئەوەم پەیدا نەکردووە کە بتوانم بچمە لای ئەو کابرای دەرمانفرۆشە و سەد دەنکە گەنمەکەی بدەمێ و دەرمانەکەی لێ وەربگرم".

جامئەسپ و شاگردەکان ڕوویان کردە زەردەشت و دوای تاوێک جامئەسپ گوتی: "ئەی مامۆستای فەرزانا! ئەو دەرمانە کە شاگردەکەی تۆ دەیویست بەم پیاوە بیدات چی بوو؟" زەردەشت فەرمووی: "ئەم سروودە بوو:"

بە رامانی پاک
مەزدا ئەهۆرا دڵخۆش دەکەین.
ئەو بە خواستی خۆی،
شادی و کاری بۆ ئێمە ئافراندووە.
هێڤیدارین مەزدا ئەهۆرا،
بە توانامەندیی خۆی،
هێزی کارکردن بە ئێمە ببەخشێت،
تا لە بەر تیشکی رامانی پاک و
راستی و زانستی دروست،
لە رێگای راست و پێشکەوتنی مرۆڤدا تێ بکۆشین.
گاتا، هاتی ٤٥، سروودی ٩

کابرای وەرزێر کە ناوی زەردەشتی بیست و زانیی کە ئەمە خودی زەردەشتە کە ئەو لەتەکی ئاخافتن دەکات، لە خۆشیدا گەشکەی کرد و نەیدەزانی چۆن خۆشی خۆی دەربرێت، خێرا هەستایە سەر پێ و زەردەشتی ماچ کرد و زەردەشتیش بە هەمان شێوە، وەرزێر گوتی: "ئەی مامۆستا! ئەی ئەو کەسەی کە ژیانی منت ژێروژوور کرد و منت لە ژیانی دۆزەخی* رزگار کرد و گەیاندتە بەرزترین پلە و پایەکان! هەزاران رێز و درووود بۆ تۆی بەرێز، هەر بژیت".

زەردەشت لە وەڵامی وەرزێر فەرمووی: "رێز و درووود بۆ تۆ کە درکەجارت کردە باخ و گوڵشەن، درکی دڵت هەڵکەند و لە جێگایدا گەنم و گوڵت چاند، ئێستا بۆمان بێژە کاتێک کە لە کەناری زەوی و زارەکەت رووەنیشی و کەروێشکەکردنی* گەنمەکانت تەماشا دەکەی، زیندەگی چۆن دەبینیێ" کشتکارەکە وەڵامی دایەوە: "تا گاسنەکەم و گاجووتەکانم ساز و بەهێز بن و زەویەکەم بۆ بکێڵن و بۆ چاندنی گەنم ئامادەی بکەن و منیش بچێنم و رواندن و باڵاکردن و گەیینیان ببینیم، ژیان بۆ من خۆش هەموارە و هیچ شتێکی ناخۆش لە زیندەگانی نابینم. ئەی زەردەشت! ئەی فەرزانەی دانایی! بە من بێژە، چی جوانتر و دڵرفێنتر لە خەندە و پشکوتنی زەوی هەیەێ بە من بڵێ چ کاتێک جوانتر و دڵگوشاتر لەو کاتەیە کە تۆوی گەنم دەچێنیت و دوای ماوەیەک چەکەرەکەی لە زەوی دەبینی؟ ئەو چەکەرە جوانانە، ئەو چووزە ناسک و سەوزانە کە لەش و گیانی وەرزێر تازەتر دەکات؟ ئەی زەردەشت! ببیسە ئەو سترانە جوانە کە لە دوورەوە دێت. بە بڕوای من خۆشترین و دڵرفێنترین هۆرەکانی جیهان، ئاوازی چەرخی ئاسیاوە. ئەی زەردەشت! ئەوە دەنگی ئاشی منە و گەنمێکیش دەبێتە ئارد، بە دەست و پەنجەکانی من بەرهەم هاتووە. ئەی زەردەشتی هێژا! ئەو ئاوازە بۆ منـ ئاهەنگ و هەوێنی ژیانە. دەنگ و بارەی ئاژەڵەکان، دەنگی خورەخوری ئاوی کانی و کارێز، دەنگی کۆترەباریکە بە سەر چڵی دارەکان و هەزاران دەنگ و ئاواز و خوێندنی دیکە کە لە دڵی باخ و سەرا و کێڵگەکەی منەوە هەڵدەستێت. ئەم ئاهەنگانە هەموویان بۆ من خۆش و دڵرفێن و گیانبەخشن. ئەی زەردەشتی ئەرژمەند*! پێویستە ئەمەش رابگەیەنم کە من پێشتر هەستی ئاوام نەبوو و جیهانم بەم شێوە نەدەدی. لەو رۆژەوە کە گوتەکانی ئەو کابرایەم بەر گوێ کەوت و بە دوایدا ئاشنا بە ناو و سروودە بووژێنەرەکانی تۆ بووم و سەرم لێدەر کردن، دیتن و بیر و بۆچوون و رامانی من بە گشتی گۆرانکاریی فرێەی بە سەردا هات، ئەمەی پێ هات کە ئیمرۆ دەیبینن. ئەی زەردەشتی رێزدار! بهێڵە تا چەند لەو سروودە پیرۆزانەی تۆ کە ئەو کابرا رێبوارە فێری منی کرد بۆتانی بخوێنم. من هەموو بەیانییەک بە خوێندنی ئەم هۆرانە دەست بە کار دەکەم. با شاگردەکانی تۆش گوێیان لێ بێت تا دڵ و گیانیان وەک من روون ببێتەوە":

مەزدا ئەهۆرا،
بە شکۆمەندی و مەزنی خۆی،
بەو کەسەی کە خواستی ئەو بە جێ بهێنێت و
بۆ ئاوەدانی و پێشکەوتنی جیهان تێ بکۆشێت،
پاداشتی باشتر لە باشی پێ دەبەخشێت،

بەڵام ئەو کەسەی کە بەدکردار و ناڕاستە و
خواستی ئەو ئەنجام نەدات،
لە ئەنجامی ژیانیدا
بە کەیفەری کرداری خۆی گرفتاری دەکات.
گاتا، هاتی ٥١، سروودی ٦
ئەی مەزدا. . !
لە باشترین زانست و کردارەکان
ئاگادارم بکە،
تا بە بیری چاک و بە پاکی و ڕاستی،
ستایشتت بکەم.
ئەی ئەهۆرا. . !
بە خواست و شکۆداریی خۆت،
لە ژیانێکی نێو و سەرپڕ لە ڕاستی،
کامەرانم بکە.
گاتا، هاتی ٣٤، سروودی ١٥
ئەی ئەهۆرا. . !
بێگومان لەش و گیانی کەسێک
لەو پاداشتی مزگێنیدراوە بەهرەمەند دەبێت،
کە بە رامانی پاک خەبات دەکات و
بۆ ئاوەدانی و پێشکەوتنی جیهان تێ بکۆشێت،
لە بەر تیشکی ڕاستیدا
ئایینی هزری پیرۆزی تۆ پێش بخات و
خواستی تۆش بە جێ بهێنێت.
گاتا، هاتی ٣٤، سروودی ١٤
ئەی مەزدا ئەهۆرا. . !
ئەم ڕێگایە کە بۆ منت دیاری کردووە،
ڕێگای رامانی پاک و دەستوور و ڕاهێنانی سوشیانسەکانە،
ڕێگاکەش بەم چەشنەیە:
تەنها کرداری پاکە
لە بەر تریفەی ڕاستیدا
ئەنجامی شادمانی و گەیشتن بە تۆ دەگەیەنێت،
ئەو پاداشتەی کە بە زانایان دەیبەخشیت.
گاتا، هاتی ٣٤، سروودی ١٣
ئەی بەدیهێنەری زەوی و ئلو و گیا. . !
ئەی مەزدا. . !
لە بەر پرشنگی پیرۆزی خێرەتی خۆتدا،
پێگەیشتن و جاویدانیبوونم پێ ببەخشە و
لە بەر تریفەی رامانی پاکدا،
تاو و توانامەندیی لەش و ڕەوان و
پایەداریی ژیانی نوێم پێ ببەخشە،
هەروەهاش لە ڕاهێنانەکانی خۆت

کامەرانم بکە.
گاتا، هاتی ٥١، سروودی ٧
ئەی مەزدا. . !
ئێستا پەیامی تۆ
بۆ مرۆڤی زانا روون دەکەمەوە:
سەرئەنجامی خراپ بەشی چەواشەکارانە،
بەختیاریش بۆ کەسێکە
کە پابەندی راستییە.
بێگومان شادومانیش هەر بەشی ئەوە،
چونکە ئەم پەیامە رامانخرۆشێنەرە
بۆ دانایان ئاشکرا دەکات.
گاتا، هاتی ٥١، سروودی ٨
"ئەی زەردەشت! من ئەم سروودانە و سروودەکانی دیکەت هەموو رۆژێک لە بەر دەخوێنم، چونکە رێگای روونی ژیانت لە هۆنراوەکانتا دیاری کردووە". زەردەشت ناو چاوانی کابرای جووتیاری ماچ کرد و هەستا لەتەک شاگردەکانی بەرێ کەوت. پاشان زەردەشت بە دوای گوتەکانی جووتیارەکە فەرمووی: "پایە و کۆڵەکەی دین و راهێنانی من، ئاوەدانی و پێشکەوتنی جیهانە. هۆنراوەی هەرە مەزنی من دەر بارەی ئاوەدانی و پێشکەوتنی جیهان و ئاوات و ئارەزووی من بۆ ژیانێکی ئاسوودە و پڕ لە ئاشتی بۆ کۆمەڵان بەم چەشنەیە":
ئەی مەزدا. . !
کەی راستی و پاکی و
خۆبەختکاری و وڵاتی پڕ لە کێڵگەی پان و بەرین و
خانومانی جوان و ئاوەدان،
بە دی دێت؟
کێن ئەو کەسانە،
لە هەمبەر چەواشەکارانی دڵڕەش
پشتیوانمان دەبن؟
کێن ئەو کەسانە،
کە لە زانست و تێروانینی ڕامانی پاک،
بەهرەمەند دەبێت؟
گاتا، هاتی ٤٨، سروودی ١١
بە راستی زەوی
پەنایەکی باشە بۆ ئێمە.
زەوی دوو دیاری،
توانامەندیی لەش و هێزی ڕەوان بە ئێمە دەبەخشێت.
مەزدا ئەهۆرا،
لە سەرەتای ئافراندن و لە بەر تریفەی راستیدا،
لە سەر زەوی گیا و رووەکی رواندووە.
گاتا، هاتی ٤٨، سروودی ٦
زەردەشت فەرمووی: "هەموو شتێک لەم جیهانە، لە زەوی و کار و کۆشش و بزاڤ و لێکۆڵینەوە و لە ئاوەدانیدایە. گەرەکە جیهان ئاوەدان بکرێتەوە و لە خۆشی و ئاسایشتدا بژی. پێویستە لە ناو هەموو باوەڕ و رامانەکاندا، ئەو بڕوایە هەڵبژێردرێت کە مرۆڤ هان دەدات بۆ خۆشەویستی و ئاوەدانکردنەوەی ئەم جیهانە و

هەروەها بۆ تەندروستی و گەشەکردن و شادومانی. هەر رامان و بلوەرێک کە بەم چەشنە نەبێت و مرۆڤ ببات بۆ جیهانی خەیاڵ و گومانچنینی و تاریکی، دەبێت وێڵ بکرێت و پشت گوێ بخرێت".

ئینجا زەردەشت ڕووی کردە شاگردەکانی و پرسی: "بە ڕاستی ئەم هەموو حەز و دڵخۆشی و هیوا و سەوداسەرییە کە لە دڵی جووتیارەدا بووـ چ بووێ" قوتابیەکان هەر کامەیان قسەیەکیان کرد و پاشان زەردەشت بە جامئەسپی فەرموو: "ئەی جامئەسپی زانا! ڕەوشتی من بەم چەشنەیە کە هەرگیز رامانی خۆم بە کەسێک باو ناکەم و هەموو خەبات و تێکۆشانی من لە ڕێگای زایاندن و گەشەکردنی ئەندێشەکانە. دەخوازم لەمەڕ پرسیارێک کە کردم بە وردی بیر بکەیتەوە و بیروبۆچوونی خۆتم پێ بێژی".

جامئەسپ تاوێک بیری کردەوە و ئینجا گوتی: "لە سەر بنچینەی ئەو شتانەی کە فێرمانت کرد، گومان دەکەم بۆ ناسین و زانینی ڕاز و نهێنیی ئەو هەموو حەز و خۆشەویستی و ئاوات و کەیفخۆشیەی ئەم وەرزێرە، دەبێت دووبارە ئەو دەنکە گەنمە بێنینەوە یادمان و بیخەینە بەر تیشک و لێکۆڵینەوە. دەنکی گەنمێک کە ئەم جووتیارە دەیچێنێت، هەمان وزەیەکی هەیە کە لالۆی جووتیار هەیەتی، ئەوەش هێزی زایاندنە. ئەگەر بێتو لالۆی جووتیار لە جێگای گەنم، وردە بەردی بپرژاندایەت، ئەوە وردە بەردەکە گیانی نەدەگرت، ڕیشە و چەکەری نەدەبوو، نەدەڕووا، باڵای نەدەکێشا و نەدەپشکوت. هۆی ڕوواندن و باڵاکردن و گەیینی گەنم ئەوەیە، کە هێزی زایاندنی هەیە و هەر ئەم هێزەیە کە ئەو بۆ بزاڤ و دۆزینەوە هلن دەدات و دەری دێنێت و لە مردوویی و خامۆشی، کۆتایی بە بێگیانی ئەو دێنێت. ئەم وەرزێرە ئەگەر لە جێگای کێڵاندن و چاندن، بخزایەتە سووچێک و بۆ ئەندێشەی لێڵ و تێکەڵ و پێکەڵ و پڕ لە زیان هانای ببردایەت، ئێستا هەرگیز ئەو هەموو خۆشی و حەز و شادمانیەی، لە سەرو ڕووی نەدەباری. یا ئەگەر ئەم جووتیارەش وەک ڕێگران۔ ئارمانجی ژیانی تەنها لە دزی و تاڵان و کوژتن و دەستدرێژی بە بەرهەمی کۆمەڵانی دیکە بدیایەت، هەرگیز بەم چەشنە جیهان و ژیانی ئاوا ڕووناک و ناسک نەدەبینی. ئەویش دەبووە دڕەندەیەکی تاڵانکەر و خوێنمژ و بەکوژ کە ژیانی بەس لە دزین و بڕین و کوشتن دەزانی. خواوەندەکەشی لە جێگای ئەوە یەزدان و بەدیهێنەری چاکییەکان و زەمین و ئاو و گیا و گیانلەبەران و ئاوەدانی و شادمانی و کامەرانی بێت، خودایەک دەبووـ خوێنڕژ و ناشیرین و کینەیی و بەدڵ کە ئەوی بۆ کوشتن و دزین و بڕین و چەواشەکاری یارمەتی دەدا و نیایشت و لالانەوەکانی بۆ تاڵانکردن و دزی و دەستدرێژی بۆ سەر خەڵک دەپژراند و وەڵامی دەدایەوە. هەموو دیاردەکانی کرداری و ڕەوشتی ئەو جووتیارە لە هەمان هێزی زایاندن بەهرە دەگرێت و هەڵدەستێت. بە هەمان چەشن کە وزەی زایاندن، سەری چەکەرەی ناسکی گەنم لە ژێر ئاستەڕی خاک کە دایپۆشیوە سەر هەڵدەدات. هێزی زایاندنی جووتیارەکە، وزەکانی سازکەری ڕەوان و لەشی ئەو بەئاگا دێنێ وەکاری دەخات و دژواریەکانی ژیانی لە سەر ڕێگا بۆ لا دەبات".

لەم کاتەدا جامئەسپ ڕووی کردە زەردەشت و گوتی: "ئەی ئامۆژگاری مەزن و ئەی فێرکەری زانا! ئەی کە خێرەتی تۆ پایانی نییە! ئێستا کە ئەم گوتانەم لەمەڕ زایاندن گوت، سروودێکت هات بە بیرم کە لە سەرەتای

www.kurdistannet.org

پەیامنێریت، ئەو کاتەی کە وەهمەن و ڕەوانی جیهان هەر دووکیان ئەهۆرا مەزدایان ستایشت دەکرد و داوایاڼ لێ دەکرد کە گەزەندێک بە بەهدینان و ڕابەرەکەی لە ئالی چەواشەکارانەوە پێ نەگات، سروودەکەت":

من و ڕەوانی ئافەرینشت،
بە ڕێز و دەستی بەرزکراوەوە،
ستایشتی ئەهۆرا دەکەین،
لە ئەو داواکارین
کە لە ئالی چەواشەکاران و نەیارانەوە
گەزەند بە پاکان و ڕابەرەکەیان نەگات.
گاتا، هاتی ٢٩، سروودی ٥

زەردەشت فەرمووی: "ئەی جامئەسپی دانا! قسەیەکی فرە بە جێت گوت. ڕەوتی ژیانی کۆمەڵ ڕێک چەشنی ڕەوتی دەنکە گەنمەکە و جووتیارەکەیە. هەر کاتێک ڕەوتی گەڕیان و دۆزینەوە لە کۆمەڵگایەک ڕاوەستێت، (کە نامێنێتەوە، چونکە سرووشت و هەنجاری مرۆڤایەتی هەمیشە لە دۆزینەوە و گەشەکردندایە،) وزە و تیشکی ژین بەرەو خامۆشی دەڕوات و مێشک و هزرەکان هەر وەک گەنمی لە ئەنبارکراو، کە لە یەک جێگادا ڕاگیرابێت، لە خۆی هیچ نیشانە و برژەنگێکی زیندووبوون نیشان نادات و ناپشکوێت، باڵا و گەشە ناکات و لە ناو خۆیدا دەنکی تر بەدی ناهێنێت. لە کۆمەڵگایەکی قتیسکراوی ئاوا، لەشی مرۆڤ بێتین و بێگیان دەبێت و کاری بەس خواردن و نۆشین دەبێت. گوتن و کرداریشی ڕەنگدانەوەی ئەو شتەیە کە بیستوویەتی و یا خود لاسایی‌کردنەوەی پێشینیانیەتی. لە کۆمەڵگای ئاوا ڕۆژەکان و هەپتەکان* و هەیڤەکان* و ساڵەکان تێ پەڕ دەبێت، ساڵەکانیش بە سەدە* و سەدەکان دەبن بە ڕۆژگار و زەمانیش تێدەپەڕێت، بەڵام ئەم مەردومە وەک کوچک* لە سووچێک کەوتن و هەرگیز لە خۆیاندا نیشانەیەک بۆ جووڵە و گۆڕانی ژیان بەدی ناکەن. ئەمەی کە لە سەرەتای پەیامهێنەریی من، خێرەتی بوون و ڕەوانی پڕ پیت و فەڕی جیهان کەتنەتە جووڵە و گەڕیان، بۆ ئەوە بوو کە مەردوم لە جووڵین و دۆزینەوە و گەڕایان و بەرخۆدانەوە، دەیانویست کە لە ناو دڵی تاریکیەوە، ڕێگایەک بەرەو ڕووناکی بدۆزنەوە. دەیانویست ئەو شتەی کە دێرین و وەستاو و قەتیسماو و داڕزیاگ بوو و مێشکیان نەیدەپەژراند، فڕێ بدەن و بەرەو باوەڕ و ئایینێک ڕوو بکەن، کە لەتەک رامان و ئەندێشەیان سازگار و گونجاو بێت. مەردوم لە ستەم و بێداد و خوێنمژی کەرپانەکان و میراڼ و جادووگەران بە وەڕەس هاتبوون و داواکاری ژیانێکی تازە و نوێ بووڼ. ئەم کار و کاردانەوانە و گەڕیان و بیرکردنەوانە ببوو بە هۆی ئەوە کە هزری کۆمەڵ بڵێسەدار و بەرەو دۆزینەوە و چارەسەری بچێت. لە هەمووی ئەم هەڵچوون و داچوونانە و گشت ئەو گۆڕانانە، من هەمیشە لە ناو کۆمەڵگا بووم و لە سەرنج و بزاڤ و وشیاری خەڵکی پێشرەو و پێشاهەنگ تێ دەگەیشتم. هەروەها لە بەر بەرسڤ و داخوازی و ویستی زەمان بوو کە ڕاپەڕیم و دینی خۆمم ئاشکرا کرد. ئێستاش من رامان و باوەڕەکانی خۆم شی دەکەمەوە و ئێوە دەیبیستن و تێدەگەن و بە کاری دێنن. کۆششی و خەباتی من بۆ ئەوەیە کە جیهانێکی نوێ بەدی بێنم، کە جەوهەرەکەی، ژیان و بوون و تازەگەری و وەرچەرخانە. بە هەمان چەشن کە لە سروودەکانم گوتوومە":

ئەی مەزدا. . !
تا ئەو کاتە کە لە بەر تیشکی ڕاستیدا
تاو و توانام هەیە،
ستایشتی تۆم کردووە و هەر ستایشتت دەکەم.
هیوادارم ئەی ئافەرینەندەی جیهان. . !
لە بەر تیشکی ڕامانی پاکدا،
یەکەمین و باشترین خواستی دروستکرداران،
کە تازەسازیی جیهانە،
بە جێ بهێنێت.
گاتا، هاتی ٥٠، سرووودی ١١

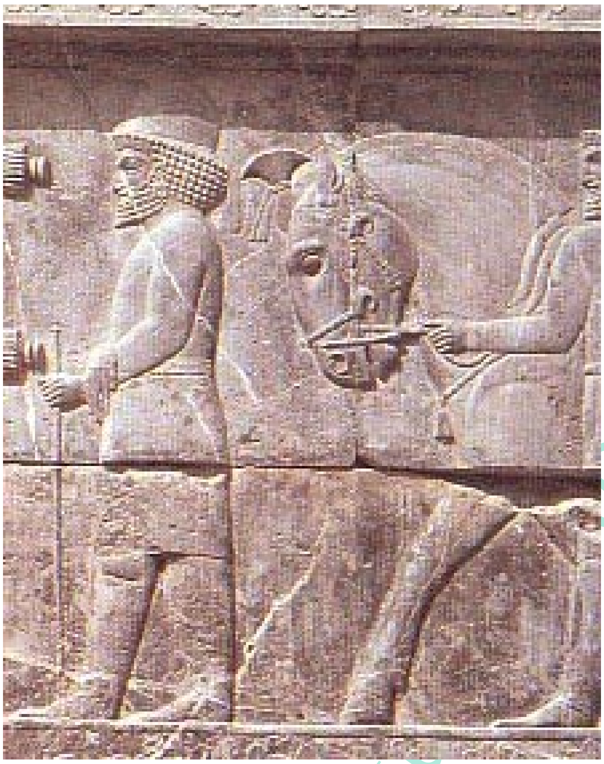

زەردەشت کەوتە پرسیار و فەرمووی: "چ کەسانێک لەتەک ئەم وەرچەرخان و پێویستییەی سەردەم و راهێنانەکانی من بەربەرەکانێیان دەکرد و ئێستاکەش دژن؟ بێگومان کەرپانەکان و کاوییەکان و جادووگەران. ئەوانەن کە لەتەک ئاوەدانکردنەوە و گۆڕانکاری و نوێکردنەوەی جیهان دژایەتی دەکەن و دەیانەوێ کۆمەڵگا بە هەمان چەشن ببێت و بمێنێتەوە کە مێشک و باوەڕە تاریکەکانیان فەرمانیان پێ دەدات. ئەمانە لەتەک هەر کەسێک کە هەنگاڤێک بۆ تازەگەری، بووژانەوە، وەرچەرخان، ئاوەدانکاری، ورووژاندنی هزر و رامان و ژیان بنێت، دەجەنگن. هۆی سەرەکیشی ئەمەیە کە بوون و مان و ژیانی تێر و تەسەل و ساماندارییان، لە دواکەوتوویی و نائاگایی کۆمەڵدایە. بەڵام کەرپانەکان و کاوییەکان نازانن کە یاسای گەردوون و فەرمانی ژیان، جووڵە و گەڕیان و دۆزینەوە و گەشەکردنە. ئەولن نازانن کە هەر ئەندازە وزە و توانای خۆشیان بخەنە کار، سەرئەنجام دانە دەکەوێتە ژێر خاک و ئاو و تیشکی رۆژی پێ دەگات و سەر لە زەوی دەر دێنێت و چەکەرە دەکات و جووتیاریش بە ئاوات و ئارەزووی گەنمەکەی دەگات. جا ئارمانج و کام و خواست و کۆشش و بەرخۆدانی من، وەرچەرخان و نوێکرنەوەی جیهانە. من دەمەوێت پاشڤەڕۆیی و کۆنەپەرەستی لەناو ببەم. من دەمەوێت هزری داڕزان و نەخۆش فرێ بدەم و جیهانێکی تازە دروست بکەم و هەمیشە کارێک بکەم کە بە رامان و بیری بەهرەدار و ساهێنەر، جیهان تازە ڕابگیرێت، چون هەموو خۆشییەکان لە نوێبوون و تازەبووندایە.

دووبارە گوێ بەم سرووەدە بگرن":

کەسێک بەڕاستیی،
خواستی زەردەشت بە جێ بهێنێت،
کە داواکاری درووستکردنی
جیهانێکی تازەیە،
لە پاداشتی ژیانی جاویدانە بەهرەمەند دەبێت و
لەم جیهانە پڕبەهرە و بەپیتەدا،
هەموو ئارەزووەکانی دڵی دێتە دی.
ئەی مەزدا. . !
هەمووی ئەم شتانە
تۆ بۆ من ئاشکرا و فێرت کردووم.

www.kurdistannet.org
23-5-2003 2:46

گاتا، هاتی ٤٦، سروودی ١٩

جامئەسپ پرسیاری کرد: "ئەی زەردەشتی زانا! دەمەوێ لەمەڕ ئەو سروودەت کە ئاماژە بۆ ڕەنج و شادی و کارە، فرەتر شی و ڕوونیان بکەیتەوە".

زەردەشت فەرمووی: "لەم سرووده چەند خاڵی سەرەکی و بنەڕەتیی ژیان هەیە، بەڵام با لە سەرەتادا لە بارەی ڕەنج و شادی بڵێم. سروشت و ڕازی ژیان بە چەشنێکە کە لە ناویدا هەم ڕەنج هەیە و هەم شادی. شادی و خۆشیی ڕاستەقینە و بێکۆتایی تەنیا لە ناو زێ* و مناڵدانی دایک دایە. یان لەو کاتەوە کە بە گوتەی ئەو دەنکە گەنمە، کە هاتە خەونی جامئەسپەوە، کە مرۆڤ لەو بەهەشتەدا بوو. لە ناو زێ یان بەهەشتبوون خۆشە، مرۆڤ بە بێ ئەوە بخوازێت و کۆشش و هەوڵێک بدات و لە شوێنێک بۆ شوێنێک بچێت- تێر و پڕ دەژی. جێگا و شوێنی گەرم و نەرمە و هیچ شتێک ئازاری نادات. لەوانەشە هۆ و هاندەری نادیار و ناپەیدای کۆمەڵان بۆ بەدەستهێنانی ئاسایشت و خۆشی- بازگەشت و گەڕانەوە بێت بۆ ڕۆژگار و ژیانی نلو پسدانی دایک یا بەهەشتی خەونەکەی جامئەسپ. بەڵام سروشتی مرۆڤ ناتوانێت هەمیشە لە مناڵدان و یا ئەو بەهەشتەدا بژێت. ئێمە بیستمان لەو بەهەشتەدا رامان و هێزی لێکۆڵینەوەی مرۆڤ، سەرئەنجام ئەوی بۆ لێکۆڵینەوە و بیرکردنەوە هانی دا و لەو جیهانە قەشەنگ و ئارام و ئلسوودەیە کە پێوە گرێدارو بوو، جوبلا کردەوە و هەوراز و نشێو و خەم و خەفەتی زەوی نایە سەر کۆڵی. باوەڕم وایە ئەگەر مرۆڤ ماوەیەکی فرەتر لەو بەهەشتەدا بمایەتەوایە، بە هۆی نەبوونی هەوڵ و کۆشش و چالاکی و کار، هێدی هێدی سست دەبوو و دادەوەشیا و دەپووکا و لەناو دەچوو. بەڵام دەرچوونی لە بەهەشتدا، خۆی بوو بە سەرەتای دەستپێکردنی ژیانێکی نوێ- کە هەر چی نەبێت ئەوی بە هێزی رامان و کار بۆ هەمیشە لە زەوی نیشتەجێ کرد. مناڵیش ئەگەر زۆرتر لە ماوەی دیاریکراوی خۆی لە پسدانی دایکیدا بمێنێتەوە، دەمرێت و تەنانەت مەترسیش بۆ دایکەکەی دروست دەکات. کەواتە ژیانی مناڵدان و بەهەشت سزاوار* و شایستەی مرۆڤ نییە. چونکە جووڵین و گەڕیان و گەشەکردن و پێشکەوتن لە ناو نیهاد و دەروونی مرۆڤدایە و مرۆڤ دەبێت و گەرەکە ژیانی مناڵدانی و بەهەشتی بەر بدات و خۆی بهاوێژێتە ناو زەریای پڕ شەپۆلی ژین. جا ئەم زەریایە بە پێچەوانەی مناڵدان و بەهەشت، تەنیا خۆشی نییە، ڕەنجیش هەیە. بۆیە ئەم بگرە و بەردە و کۆشش و خەباتە لەتەک ڕەنجدا، چاوکانی خۆشییە. بەڵام پرسیارێکی دیکە دێتە ئاراوە ئەویش ئەوەیە کە چۆن لەتەک ڕەنج خەبات بکرێت و بە خۆشی بگەی؟ هەمان شێوە کە لە ژیانی لالۆی جووتیاردا دیمان و لە سروودی منیشدا بیستتان، لە ڕێگەی کارکردن. کارێک کە هاوکات لەتەک رامان و هزری چاک و ڕاستی و زانیاری و پێشکەوتندا بێت. بەم جۆرانەیە کە مرۆڤ دەتوانێت کۆتایی بە ڕەنج بدات بە خۆشی بگات. لە بارەی کارکردنیش بێژم- کە کارکردن بەشێکە لە سرووشت و نیهادی مرۆڤ. مرۆڤ بە بێ کارکردن هەروەک ئاسنێکە کە جێگای تەڕ و شێدار دابنرێت، بێگومان لە بێکاریدا ژەنگ دێنێت و دادەڕزێت و لەناو دەچێت. مرۆڤ سازکەرە تا دوایی هەناسەی ژیان دەبێت کار بکات. کارکردن مایەی ئاسایشتی ژیانە و هەم مایەی تەندروستیی لەشە و هەم سەرچاوەی ئاسایشت و خۆشگوزەرانی کۆمەڵگایە. ئەگەر لە کۆمەڵگایەکدا هەموو کار بکەن، هەمووی کۆمەڵ لە خۆشی و ئاسایشت ژیان دەبنە سەر. بەتاڵێ بەدترین ئاپۆرەیە* بۆ کۆمەڵگا. بێکاری، بکوژی پاکی و خۆراگرییە و هەروەها دەبێتە مایەی سەرلێشێواوی و هەراسانیی مێشک، تێکچوونی شیرازەی ڕەوان، ناهەنجاریی ئاکار و ڕەوشت، هەژاری و بندەستی، گوێلەمشتی و کۆلەتی. بێکاری مرۆڤ لە کرداری چاک دوور دەکاتەوە.

بەڵام سەرکەوتن و خۆشبەختی، شادومانی و ژیاویی- سەرودڵخۆشی و ئاسوودەیی، کامەرانی و سەرفەرازی، بێنیازی و پێشکەوتن، دەستەڵات و پوختەیی، دەوڵەمەندی و تەڕپۆشی، توانامەندی و مەزنی، باڵاکردن و دەستڕۆیشتن، ڕەواندروستی و ڕەوانئارامی، خۆگری و ئامادەیی، خۆناسی و کۆمەڵناسی، تەوژمداریی و گەشەکردن، کەیفخۆشی و ڕەوشتجوانی، خۆشنوتی و دڵخۆشی، بەدەماخی و ڕاوەستاوی، پایەداری و بەهێزی- راماندروستی و کرداردروستی، وریایی و بەهرۆزی، پشکووتن و دەستئاوەڵایی، ئازایی و نەبەزی، تینداریی و داهێنەری، داهێنەری و پاکی، سازکەری و تلزەیی، دڵگوشایی و دڵزیندوویی، هیواداری و یارمەتی، وەرزیدەیی و خێرەتمەندی، بەشکۆیی و ناوداری، کاربینی* و تەیاری، خۆشەویست بوون و ئاگابوون، دانای و ئاوەدانی، هۆشیاریی و سەرگەرمی و دەیان پەسنی باش هەمووی لە کـــــــــــار دەوەشێتەوە. کار مانای

www.kurdistannet.org
23-5-2003 2:46

ژیانە و ژیان بە واتەی کارە. بەڵام سەبارەت بە چۆنیەتی و چەشن و شێوەی کار دەبێژم، هەروا کە پێشتر لە کاری لالۆی جووتیار دیتان، کارتان خۆش بوێت و بە دڵ و دایەن و وردی و پوختی ئەنجامی بدەن. کار فێر بن و بە زانابوون دەستی بۆ بەرن. هەرگیز کار بە سەرسەری* مەگرنە ئەستۆ و سەرسەریش ئەنجامی مەدەن. کارەکانتان هەرچی کە هەیە بە جوانی و زەریفی و دروستی ئەنجامی بدەن و لە بیری چەندوچۆنی مەبن، ئەوەی ئەرزشمەند و بایەخدارە خودی کارە، نە چەندوچۆنی. هەرگیز کاری ئیمڕۆ مەخەنە بەیانی. کار بکەن و کاری شایان بکەن و لە هەر چەشنێ کاری ناشایست دوور بکەون. لە کارێکدا کە سووچ و سەرشۆڕی و بێ ئاوروویی و بەدناوی بە دوایەتی، نزیک مەبنەوە. کارێک بکەن کە بۆ پێشکەوتن و ڕاژەی* کۆمەڵگا بێت. هەرچی لە ڕاژەی کار بۆ کۆمەڵگا بێت، بەشکۆتر و پڕبەهاتر و بەئەرزشترە. ئەگەر گەرەکتانە سەربەخۆ و ئازاد بژین هەمیشە کار بکەن. هەر کارێک دەستان بۆ برد لە کاتی دیاریکراو و لە جێگای خۆی بیکەن. لە کاردا سستی و کەمتەرخەمی مەکەن، ئەگینا بەهرە و سوودی کارەکە لە دەست دەچێت. کارێکی کەم کە بە دڵ و گیان ئەنجام بدرێت، لە کارێکی فراوانێ کە بە بێ ویست و حەز بکرێت باشترە. کار بەدیهێنەری هەموو بایەخ و ئەرزش و پلە و پایەکە. بە کارکردن نرخی خۆتان فرەتر بکەن، لە ڕەنجی شان و باڵی خۆتان نان بخۆن و بەهرەی کاری کەسێکی تر مەڕفێنن. باشترین سەرمایەکان، سەرمایەیەکە لە کار و دەسترەنجی خودی مرۆڤ بووهشێتەوە. بیچێنە تا بیدووریتەوە. هەمیشە کار بکە و بە هیوای گەنج و خەزێنەش دامەنیشە".

دەنگی پوتکی ئاسنگەر

زەردەشت درێژەی بە فەرمایشەکانی دا: "مژار، مژاری شادی و ڕەنج و کار و ژیانە. کاری ئەو جووتیارە کە بە دەستە پڕتواناکەی خۆی خارستانی کردە گوڵستان و کێڵگەیەکی سەوز و ئاوەدان، بەم جۆرە دڵ و گیان و ڕەوانی خۆی کردە جێگای چاندن و پەروەردەکردنی چاکییەکان. ئێستاش دووبارە گوێ بگرن و دیاردەیەکی دیکە لە کار ببینن. ئەوەی کە دەیبیستن دەنگی پوتکی* ئاسنگەرە. ئەم ئاسنگەرە دراوسێی منە و هەموو بەیانیەک کە لە سەرا دێمە دەرەوە، بۆ تاوێک لە بەر دەرگای ئاسنگەرخانەکەی ڕادەوستم و کاری قەشەنگ و وردی تواشا دەکەم و گوێ بۆ دەنگی پوتکەکەی دەگرم. شان و مەچەکی ئاسنگەر بەهێزە، بە دەستێکی پارچە ئاسنێک دەگرێت و بە دەستەکەی تری پوتکەکە. لە ناو کوورەکەی ئاسنەکە جوان سوور دەکاتەوە و پاشان دەیخاتە سەر سندانەکە* و بە پوتکەکەی دەکەوێتە گیانی و بە هەر چەشنێک کە بیەوێت وەک بێڵ* و پاچ و گاواسن و بزمار و ناڵ و گوڵمێخ و ئەمرازی دیکەی ئاسنیی دەری دەهێنێت. ڕەنگی سووری ئاسن و دەنگی سەنگینی پوتکەکەی، گوێ و چاوی من نەوازشت دەکات. زۆر جار ڕاسەوستم و چاو دەبڕمە ئاسنە سوورەوەکراوەکەی و هەروەها گوێ دەدەمە دەنگی پوتکەکەی و جارجاریش لەتەک ئاسنگەرەکە قسان دەکەین. پێشنیازێ دەکەم کە ئێستا بچین بۆ لای ئاسنگەرەکە و بڕێک گفتوگۆ بکەین، چونکە من فرە سوود و بەهرەم لە ئاخافتنی بردووە و قسەکانی بەڕاستی سەرنجڕاکێشە".

زەردەشت: "ڕۆژباش پاڵەوان، ئەی مەردی لێهاتووی کارگای ئاسنگەری! کە ئاسن لە بەر دەست و مەچەکی تۆ هەر وەک مۆمی لێ دێت و بە هەر چەشنێک کە بتەوێت دەینەخشێنی، لەتەکماندا قسانێ بکە کێ گوتەکانی تۆ زۆر بۆ من خۆش و سوودمەندە. سەرەتا بۆمان بێژە قارەمان"، ئایا ڕەوانت هیچ تووشی دەرد و ئازار دەبێت"؟

ئاسنگەر: "ڕەنگە ئاسنێکی ژەنگاوی کە لە سووچێکی شێدار فڕێ درابێت دڵێکی پڕ لە ئازار و ڕەوانێکی دەردەداری بێت، بەڵام دەرد و ئازار و ڕەنج لە مندا نییە. کوورە داخەکەم زۆر ئاسان و زوو ژەنگی ئاسنەکە پاک دەکاتەوە و لەو ئاسنە ژەنگاوییە فڕێدراوە، ئەسپابێکی سوودمەند دروست دەکەم".

زەردەشت: "ئایا تۆ مەزنتری یان شاگوشتائەسپی دلێر، یان ئایا کەسێک لە خۆت بەرزتر بێت و ئایا خۆت لە کەسێک بە کەمتر دادەنی"؟

ئاسنگەر: "شمشێرێک کە بە بەر کەمەری شاگوشتاسپەوەیە و زرێیەک* کە لە کاتی جەنگدا لە بەری دەکات و کڵاوخوودێک* کە دەیکاتە سەری و لەغاو و ئاوزەنگی* ئەسپەکەی و دشنە* و خنجێرەکەی هەموویان لە بەر دەستی من هاتوونەتە دەر. بڕوام وایە ئەگەر من نەبم، شاگوشتاسپیش نییە. ئەمە من نیم کە دەبێت لە بەرانبەری شاگوشتاسپ سەر دابنەوێنم و هەست بە پچووکی بکەم. ئەمە شاگوشتاسپە کە دەبێت لە بەر دەم

درگای کارگاکەم ڕابوێستێت و گوێ لە فەرمان و ئامۆژگاریی من بگرێت و هەرچی کە دەبێژم بە کاری ببەستێت و هەر چی کە چێی دەکەم بە کاری بێنێت".

زەردەشت: "ئایا هیچ بۆ ڕابردوو دریغ* و ئەفسۆس* دەخۆی و هیوات بە داهاتوو هەیە"؟

ئاسنگەر: "مرۆڤ کاتێک دریغ و ئەفسۆس دەخوات کە کارێکی بە فەرمانی هزری نەکردووبێت. من کە هەمووی ژیانم لە بەردەمی ئەم کوورە و پوتک و سەندانە بووم، مێشک و دەستەکانم خستووەتە کار و هەزاران ئاسنوالەم دروست کردووە، ئیتر جێگای داخ و خەفەت خواردن بۆ گوزەشتە نییە و بیر لە داهاتووش ناکەمەوە، چون ئایەندە وەکوو کوورە و ئاسنە سوورکراوەکە کە بە سەر سەندانەکەمەوەیە، ئاوا بۆم ڕوون و ئاشکرایە".

زەردەشت: "ئایا تا ئێستا هیچ هەستت بە تێکشکان و کڵۆڵی و پەرێشانی و کەنەفتی کردووە و یا دەکەی"؟

ئاسنگەر: "ئەگەر ئاسن توانای ڕاوەستانی لە بەرەم ببوایەت و سوور و نەرم نەبوایەتەوە و نەتوایەتەوە، ڕەنگە، بەڵام هیچ ئاسنێک تا ئێستا لە بەرانبەری مندا توانای ڕاوێستانی نەبووە کە هەست بە سەرشکستی و لاوازی و داماوی بکەم".

زەردەشت: "ئایا تا ئێستا هیچ دەرد و خەفەت و هەژاری و ئاتاجی دایگرتوویی"؟

ئاسنگەر: "تا کوورەکەم گەرم و تاوێنەر و بەگڕە و ئاسنم بۆ سوور دەکاتەوە، نا، لە ئایەندەش ئاگادار نیم، بەڵام تا گیان لە لەشم دایە و تا دوا هەناسەی ژینم، ئاسنی سوورۆکراو دەکوتم، لە ڕووداو پێشهاتەکانی چاوەڕوان نەکراویش بێئاگام".

زەردەشت: "ئایا هیچ چوکڵەی خاری بێهانایی و بێهیوایی یان سەرلێشواویی تۆی داگرتووە"؟

ئاسنگەر: "لە سەربانی ئاسنگەرخانەکەم خاری وای لێ شین نابێت و ڕێگاشم ناکەوێتە دەشت و بیابان".

زەردەشت: "ئایا تا ئێستا هیچ گرژی، ڕژدی*، بەدبینی، بەدخوازی، بەدنیهادی، بەدڕەوشتی و ئەندێشەی خراو تۆی داگرتووە و یان ڕووی تێکردوویی"؟

ئاسنگەر: "دەنگی خۆش و دڵکێشی پۆتکی من وەها دڵ و ڕەوانی منی داگرتووە کە هەرگیز جێگایەک نادەهێڵت بۆ گرژی و خوار و خێچی و ترشی و تاڵیی".

زەردەشت: "ئایا ڕژدی بە کەسێک دەبەیت"؟

ئاسنگەر: "ڕەنگە کەسانێک بە من ڕژد ببەن، بەلام من بە هیچ کەس ڕەشک* نابەم".

زەردەشت: "کارگاکەت پڕ دەبینم و هەموو شتێک لە سەر ڕێگا و جێگای خۆی دانراوە و بە گشتی بە ڕێکوپێکی دێتە بەر چاو تەنانەت جل و پلاسی تۆش جوانی و ڕازلوەیی تایبەتیی خۆی هەیە".

ئاسنگەر: "ڕێکوپێکی و ڕازاوەیی لە ڕەوان و دەروونی من و لە دەستەکانمدایە و هەروەها لە کار و ڕەوشتم. جلە ئەگەر بێتو من تۆزێک کەم و کورت و ناتەواو و نارێک و ئالۆز بم، ئەوە پرشە و پەرەنگی ئاگر و ئاسنی سوورکراوەیە هەموو لەشم دەسووتێنێت. کوتانی ئاسنی سوورۆکراو لەتەک نارێکی ناگونجێت".

زەردەشت: "ئایا هیچ ترسی کەسێک یا شتێک لە دڵت دایە و یا لە کەسێک دەسڵەمێتەوە"؟

ئاسنگەر: "ڕەنگە کەسێک هەبێت کە ترسی کوورەی ئاسنگەری و ئاسنی سوورۆکراو و پوتک و شان و قۆڵی منی لە دڵدا هەبێت، بەڵام لە دڵی مندا ترسی چتێک یا کەسێک نییە".

زەردەشت: "ئایا لە خواوەندیش ناترسی"؟

ئاسنگەر: "خودای من خودای زەردەشتە. خودای زەردەشت، گوزارەی* ترۆپکی خێرەتی هەستییە، مانای هێزی هۆشیاری ئافراندنە، ئەو هێزەیە کە خونچە و گوڵی دارەکانی حەوشەی خانووی من دەپشکوێنێت و بە بەهرەی دەگەیەنێت، مانگاکانی من دەزێنێت و دەستەکانی من بە سەر ئاسنی سوورۆکراو دەکوتێنێت. خودای زەردەشت هەموو شتێکی بەخشش و خرۆشە، کەوابوو مرۆڤ نابێت لە کەسێک کە دەبەخشێنێت، بترسێت. تێنها چتێک کە گەرەکە مرۆڤ لێی بترسێت هەمان ترسە، نە داداری مەزنی ئافەریدەگار".

زەردەشت: "ئایا لە تاریکیش ناترسی"؟

ئاسنگەر: "تاریکی بە کوورەی گڕاوی و ئاسنی سوورۆکراو ڕووناک دەکەمەوە".

زەردەشت: "فرە هێدی و دڵنیا و متمانەمەند دیتە بەر چاو، هۆی ئەم ئارامی و لەسەرخۆیی و ڕاوەستاویەت لە چیدایە و ئایا هیچ گرفتاری شێواوی و نائارامی دەبێت"؟

ئاسنگەر: "لە دەروونەوە هیچ تەوژم و زۆرێک هەست پێ ناکەم تا پێی شڵەژاو ببم. ئەگەر بێتو بەم چەشنە ببوایە و دەروونم ئاڵۆز ببوایە، ئەوە ئەو کەرەستانەی کە لە ژێر دەستم چێ دەبن، ئەسپابێکی ڕێکوپێک و جوان و بەهرەمەند و بەئەندازە دەرنەدەهات. چاکی و لێهاتوویی ئەسپابەکانی دەستکاری من، لە ئاسوودەیی و ئارامیی ڕەوان و بنیاتی منەوە سەرچاوە دەگرێت".

زەرەدشت: "ئایا زمانت هەرگیز بە درۆ کراوەتەوە"؟

ئاسنگەر: "لە دڵی کەسێک کە ترس و زەبوونی و شەرمەزاریی و پەرێشانی نەبێت، لە سەر زمانیشی درۆ نییە".

زەردەشت: "ئایا لە گوتە و کردەی خۆت هیچ پەشیمان دەبیتەوە"؟

ئاسنگەر: "کارێک کە بە ڕامان و ڕاوێژ بە خێرەت ئەنجام بدرێت پەشیمانی نابێت و هزری من لە هەموو کارێکدا ڕێپیشاندەرمە".

زەردەشت: "ئایا ڕک و کینەی کەسێک لە دڵدایە"؟

ئاسنگەر: "من هیچ شتێک لە دڵمدا ڕاناگرم. هەر تشتێک گرژ و تورەم بکات، لە هەمان کاتدا زمانم هانم دەدات کە قسان بکەم، گوتەم بێ هیچ بیم و ترسێک دەبێژم و هەموو کین و تووڕەییم دەڕژێنمە دەرەوە، کاتێک کە گرژی و ڕکم ڕژیا، ئیدی شتێک نامێنێت تا لە دڵمدا ڕای بگرم. بە گشتی من هەمیشە لە بەرانبەر تشتێک کە ببێتە هۆی گرژیم، کۆشش دەکەم ڕوو بکەمە ڕامان و ئەندێشە، هەمیشە کین و گوژی و تورەیی بە مێشک و ڕامان لە ناویان دەبەم".

زەردەشت: "ئایا بووە کوتوپڕ بە کەسێک دڵت بسووتێ و لە ناکاودا پشتی لێ بکەی"؟

ئاسنگەر: "ئاسنی سوورۆکراوە بە هێمنی و شێنەیی نەرم دەبێت و بە لەسەرخۆیی بە چەشنی کەرەستەیەکی لێ دەردێت و پاشانیش بە ئەسپایی نەرم و سارد دەبێتەوە، سەروکاری منیش لەتەک ئاسنە نەک لەتە پووش و پڵاش و پووار".

زەردەشت: "ئایا هیچ کاتێک لە ژیان بێزار و وەڕەس بووی و یا سەردەمێک هاتبێت کە ژیان بۆ تۆ کەوتبێتە تەنگەبەری و بە تەواوی دەستت لێ شۆردبێت"؟

ئاسنگەر: "ئەگەر ئاسن سەرسەختی بکات و سووڕ و نەرم نەبێتەوە، ڕەنگە، بەڵام تا بە ئیمڕۆ هیچ ئاسنێک لە ژێر دەستی من سفت و پتەو نەبووە و هەر نەرمم کردووە و بە ئارەزووی خۆم بە شتێکی دڵخواز دەرمهێناوە".

زەردەشت: "ئایا پێوەندیی تۆ لەتەک کۆمەڵدا پتەوە یان دوورەپەرز و گۆشەگیریی"؟

ئاسنگەر: "ژیان و کاری من گرێدارو بەو خەڵکانەیە کە کاری ئاسن دەخوازن و منیش بۆ ئەوان چێی دەکەم. نێوانی من گەل پەیوەندیەکی پۆڵایینە کە بێ ئەر پەیوەندیە نە من توانای ژیانم هەیە و نە کۆمەڵیش بۆی هەڵدەسووڕێت".

زەردەشت: "ئایا مەردومت بە دڵ خۆش دەوێت یاکوو خۆشەویستییەکی بەرژەوەندیخوازانە و لە سەر بنەمای ئابوورییە"؟

ئاسنگەر: "هەمان چەشن کە کوورەی ئاسنگەرییەکەم بە من گەرما دەدات، پەیوەندی لەتەک مەردوم دڵ و گیانم گەرم و بەتین ڕادەگرێت".

زەردەشت: "شادومانی یا خەمباری"؟

ئاسنگەر: "خەم و دڵتەنگی ساردییە و لە کارگای ئاسنگەریدا ئەویش لە سەر سندان و ژێر پوتکەکەیدا جێگایەک بۆ ساردی و خەفەتباری نامێنێتەوە".

زەردەشت: "هەست بە سەرکەوتوویی دەکەیت یان شکست"؟

ئاسنگەر: "تا بە هێزی ڕامان و شان و قۆڵم و ئاگری کوورە و پوتکەکەم ئاسنی سەخت تێکدەشکێنم، هەمیشە سەرکەوتووم".

زەردەشت: "ئایا لە ڕامان و ئەندێشەتدا، کارگایەک مەزنتر لە کارگای خۆت دەبینی"؟

ئاسنگەر: "مەگەر لە کارگە و کاری من لەم جیهانەدا، کارێکی دیکەش گەورەتریش پەیدا دەبێت"؟
زەردەشت: "هیچ بیر و خەیاڵی دوور و درێژ داتیگرتووە"؟
ئاسنگەر: "من پەسپەسەکۆڵە* نیم کە خۆم بە تاری گومانەوە هەڵواسم. ئاسنگەرم و ئاسنگەریش بێجگە لە پوتک و سەندان و کووره و دەست و مەچەک و بازوو شتێکی دیکە ناناسێت".
زەردەشت: "ئایا هیچ پا لە بەڕەی خۆت درێژتر ڕادەکێشیت"؟
ئاسنگەر: "بەڕەی من ئەم ئاسنگەرخانەیە و بۆ من سەرو زیادە".
زەردەشت: "هیچ قسە و گوتەیەک کە بۆنی لووتبەرزی و یا خۆهەڵکێشانی لێ بێت، کردووتە یا دەیکەی"؟
ئاسنگەر: "من ڕاهاتم کە ئاسن بە ئەندازەی خۆی سوور کەمەوە و بە ڕادەی خۆی بیکێتم و لە ئەندازەیەک بێت کە نە سووک بێت نە سەنگین".
زەردەشت: "ئایا خۆت بە کەمتر یان مەزنتر لە ئاسنگەرانی تر دەزانی"؟
ئاسنگەر: "هەموو ئاسنەکان لە کارگاکانی دیکەی ئاسنگەری یەکجۆرن، پوتک و سندان و ئاگری کوورەکانیش یەکێکە".
زەردەشت: "هیوا و ئارەزووی تۆ چییە و دەتەوێت خۆی ژیانت چلۆن بێت"؟
ئاسنگەر: "دەخوازم بەیانییان هەمیشە درگای ئاسنگەریەکەم بکەمەوە و ئێوارانیش دایبخەمەوە، باسکەکانم بۆ کوتانی ئاسن بە هێز و ڕاوەستاو بێت، ئاسن و ئاگریشم بە ئەندازەی پێویست هەبێت و کڕیاری بەرهەمەکانیشم بە ئەندازە. سینگم هەمیشە ئاواڵە و سەرم بەرز، دڵم خۆش و لێوم بە خەندە، پەیوەندیم لەتەک خەڵک گەرم و بە تین و پڕ بێت لە مێهرەبانی، چرای ماڵم ڕووناک و سکڵی ئاگردانم گەشاو، خراپی لە دڵم ڕێگە نەدەم و ڕەشبین نەبم و هەنگاو بۆ خراپە هەڵنەگرم".
زەردەشت زۆر درووd و سپلسگوزاریی ئاسنگەری کرد و ڕووی کردە جام ئەسپ و فرەشەوشتر و فەرمووی: "ئەی هەڤاڵانی من، ڕوخساری دوو موۆڤی سەرکەوتوو و ڕەواندروست و بەدیهێنەر و شادمانتان بینی، ئێستا دەمەوێت لە ئازموون و تاقی کردنەوەکانی خۆتان بەهرە و سوود بگرن و کەسانێک کە ڕەوان و گیانیان بە پێچەوانەی ئەم کەسانەیە بە ئێمەی بناسێنن، تا من پلەی درووستی ئەم جووتیار و ئاسنگەرە و ڕازی نادرووست و سەرنەکەوتن و تێکشکاوی و دۆڕاویی ڕەوانی ئەو کەسانەتان بۆ باس بکەم پێتان بناسێنم".

خوو و ئاکارەکانی ناپەسەند

فرەشەوشتر گوتی: "بە گومانی من ڕەوانێک کە بە پێچەوانەی ڕەوانی کابرای جووتیار و ئاسنگەر بێت، ڕەوان و کەسێتیەکی لاواز و دو دڵ، سووک و بێ ئاوەز، کز و داماو، بێهێز و ترسنۆک، شڵەژاو و شەرمن-شەرمەزار و هەژار، تەنیا و سەرشۆڕ، بێپەنا و ناسازگار، بێکارە و شپرزە، گوماناوی و سڕ، پەشێو و ناساز، ناکۆک و دڵتەنگ- سیس و سەرلێشێواو- هەراسان و سست، نیگەران و چاوەڕوان- دەستەنگ و بەرەڵا، بێبڕوا و بڕوا پێنەکراو، بەدخواز و سەلەبەر، ڕووش و کەمتەخەم، گرژ و ناوچلوتاڵ، نەناسی و نەخۆش، هاڤی* و شەکەت، بێکەڵک و نەدار، نیازمەند و گەدا، چارەڕەش و نلو زراو، خراپەویست و کلۆڵ-دڵچەپەڵ و مەینەتبار، گۆشتاڵ و بەدخوو، بەدبین و ئاتاج، زمانتاڵ و دەستپیس، نەیار و بێئابڕوو، ڕسوا و دووڕوو، دەستپاچە و ملشۆڕ، تەوەزەل و خەفەتبار، ناتەوان و دەمبەگەیی، ناڕاست و ئاوارە، زەبوون و بێزار، پەشیمان و ناپاک- ڕەنجبەر و دەردەدار و زۆر شتی دیش، کە لە ژیانمدا کەسانی لەم چەشنەم فرە بینیوە کە ڕەوانیان بە پێچەوانەی ڕەوانی ئاسنگەر و وەرزێرکە بووە. داواش لە جامئەسپ دەکەم با بفەرمێت و ئازموون و تاقیکردنەوەکانی خۆی بڕێک بۆ ئێمە بڵێت".
جامئەسپ دەستی کرد بە ئاخافتن و گوتی: "سەردەمێک لەتەک شوانێک سەروکارم بوو. یەکەم جار کە چاوم پێی کەوت، ویستی خۆمم پێی ڕاگەیاند. کاتێک کە خەریک بووم کە مەبەستی خۆمم بۆی دەگوت و هێشتا وتەکانی من کۆتایی پێ نەهاتبوو، شوانە دەستی کرد بە قسەکردن. سەرەتا وا تێگەیشتم کە ڕەنگە شوانە زوو لە ئامانج و ویستی من تێگەیشتبێت، بۆیە بێدەنگ بووم و گوێم بۆ ڕاگرت، بەڵام کە کاتێک قسەی دەست پێ کرد، دەستی کرد بە خۆهەڵکێشان و گوایە کە چیی کردووە، لە ئازایەتی و نەترسی خۆی باسی دەکرد، لەتەک گەورەپیاوان وتووێژی کردووە و بانگیان کردووە و لە لێهاتووی خۆی لە پیشەی شوانیدا، ئیدی نەیدەبڕیەوە.

www.kurdistannet.org
23-5-2003 2:46
شوانە گوتی و گوتی تا باسی هاوردە سەر ڕان و مێگەل و ئەسپ و گاکانی، پاشان دەستی کرد بە پیاهەڵدان و ستایشتکردنی مەڕ و ماڵات و مانگاکانی، دروست بەو هەست و سۆز، کە دەبێژی خودی خۆی پەسن دەدات. منیش بە سەرسووڕمانەوە گوێم بۆ شل کردبوو، کاتێک کە داوای وەڵامێکی کورت و پوختم لێ کرد و هەستی کرد کە من مەبەستم بیستنی ئەو بابەتانە نەبووە، سەخت گرژ و تووڕە بوو و وتەکانی درشت و تیژ و وەڵامی نەدایەوە. جارێکی دیکە و چەندان جاری دیکە تریش چوومە کنی، بەڵام هەموو وتەکانی بەس ستایشت و پەسنی خۆی و گاگەلەکەی بوو. لە زۆر شوێنی تریش بەڵام نابەجێ بە مەبەستی خۆهەڵکێشان قسەی دەکرد و تەوەری قسەی خۆی و گاگەلی بوو. جاری وا بوو زۆر بە تووڕەیی خامۆشیان دەکرد و دیاندەنیشانەوە، بەڵام لە شوێنێکی تر هەمدیسان گەوجانە دەستی پێ دەکردەوە و باسی گەورەیی "من" یان خودەکەی دەکرد. من فرە جار بۆ هەمان مەبەست و کارێک کە دەمویست دەچووم بۆ لای، بەڵام هەمیشە ئەو گێلانە لە جێگای ئەوە بە کاری من بگات، دەستی دەکرد بە ستایشت لە خۆی و لاف و گەزافەکردن، پاشان بە تەواوی نەزانی و گێلی ئەم کابرایە بۆ من ڕوون بووەوە، لە ئەنجامدا من بۆ ماوەیەکی زۆر کاتم بێ فیرۆ چوو".

یەکێکی دی لە شاگردەکان بەم چەشنە دەستی کرد بە گێرانەوەی ئەزموونی خۆی و گوتی: "جارێک بە هۆی کارێک لەتەک کابرایەکی جووتیار بووین بە ئاشنا. کابرای جووتیار وای دەزانی منیش وەک خۆی جووتیارم و دەمەوێت کە ئەو لە زەوی و زارەکەی دەر بکەم و داگیری بکەم بۆ خۆم. جووتیارەکە پیاوێکی بە ساڵاچوو بووـ بەناوبانگ و جێگای بڕوا. سەرەتای دانیشتنمان وێ دەچوو سەبارەت بە کشت و کاڵ بەئاخفین. ئەو زۆر ڕێکوپێک و ژیرانە قسەی دەکرد و منیش بە چاکی گوێم بۆی شل دەکرد، ئەمە بەم جۆرە بەردەوام بوو تا ڕۆژێک هەستێکی سەیری پەیدا کرد کە گوایە من نیازی داگیرکردنی زەوییەکەیم هەیە. کوتوپڕ بینیم کە ئەم زەلامە، شێوەی مناڵێکی لێ نیشت، هەروەک چۆن خواردەمەنییەکی لێ دەستێنیت، ئاوەها کەوتە هاوار و فریاد و شیوەن و ڕۆـ دەستی کرد بە جنێودان و قسەی ناشیرین و نلونیتکەگوتن. ئیتر لەم پیاوە بەتەمەنە هۆشی نەما و وەک مرۆڤێکی گەوج و بێ ئاوەز تەنیا کاری ببوو بەوە، کە بە هەر کەس دەگەیشت خوسنی* بە من دەدا و لە هەر کوێ کە دادەنیشت ناوی منی بە خراپە دەهێنا. وای لێهاتبوو ئیدی ئەو کاری نەدەکرد و کێڵگەکەی بە جێ هێشتبوو و لە شوێنێک بۆ شوێنێک لە کەسێک بۆ لای کەسێک دەچوو و دەیناڵاند، تەنانەت جاری واش بوو دەشگریا. زۆر جار هەوڵمدا تێی بگەیەنم کە من نیازی خراپم نییە و کارم بە سەر کێڵگەی تۆ نییە، من بە ڕێگای خۆم و ئەویش بە ڕێگای خۆی، بەڵام بێسوود بوو، هەروا دەیوت و دەیناڵاند و جنێوی دەدا. زۆر لام سەیر ببوو و ببوو بە پرسیار کە بە ڕاستی ئێم جووتیارە کێ بوو؟ بۆچی پیلوێکی ئاوا سەر و ڕدێن سپی و بە ساڵاچوو، ئاوا لە بەر بیرێکی چەواشە و ناڕاست، بەم شێوە هەڵسووکەوت دەکات؟ پاشان گەیشتمە ئەو بڕوایە کە ئەم کابرایە مێشکی کاڵ و کرچە، با تەمەنێکیشی لێ چووبێت. بەڵام نەمزانی کە هۆی چییە کە رامان و مێشکی کابرا، لە سەردەمی هەرزەکاری لە گەشەکردن ڕاوەستاوە و بە تێپەڕبوونی تەمەنیشی هەر وەک خۆی ماوەتەوە"؟ بە درێژایی ژیانم لەم جۆرە کەسانەم زۆر دیوە، کەسانێک کە چەرخی ڕۆژگار هیچ کاریگەریەکی لە سەر رامان و کەسایەتیانی نەبوو. کەسانێک کە لە ڕوانگای رامان و کردار و ئاگایی هەر وەک زارۆکێک ماونەتەوە و ئاکاریشان هەمان هەڵسووکەوتی زارۆکلن بوو. خەڵکانێکی زۆر بینیوە کە کاتێک دەروانییە هەڵسووکەوت و ویستیان، مرۆڤ دەخەنە بیر کەسانی ڕۆژگارانی کۆن و دواکەوتووی پێشین. جا کۆمەڵگایەکی ئاوا دواکەوتوو و قەتیسماو کە وەک گەنکاوی* بۆگەن بواری پاکبوونەوە و ڕوونبوونەوە و بزاڤ و گەشەکردن و پێشکەوتنی تێدا نەبێت، لە ناو هەمان چەرخ و ڕۆژگارەدا کە هەبووە، هەر وەستاوە و هەنگاوێک بەرەو پێش هەڵناگرێت".

فرەشەوشتر گوتی: "لە شتەکانی سەیری ژیانم کە دیبێتم و بە بیرم بێت، جارێکیان سەربازێک و سەردارێکی سوپاهیان بۆ لای من هاورد، بە هۆی ئەوە سەربازەکە تیری کەوانێکی هاوێژتبووە چاوی ڕاستی فەرماندەکە. دەبوایەت من وەک داوەرێک سزای سەربازەکەم دیاری بکردایە. لە تاوانبارەکە پرسیارم کرد هۆی هاویشتنی ئەو تیرە بۆ چاوی فەرماندەکەی چی بووە و بۆ کوێرت کردووە؟ پێم گوت ئەگەر ڕاستییەکەی بێژی سزاکەت کەم دەکەمەوە. تیرئەندازی تاوانبار گوتی: چەند ساڵ لەمەوبەر، کاتێک خەریکی مەشقی سەربازی بووین و خۆمان ئامادەی جەنگ دەکرد، بە هەڵەیەک لە کاتی کێشانی کەمانەکەمدا، ئەم فەرمانمان بە سەربازێکی دیکە کە لە

تەنیشتی من ویستابووـ فەرمانی دا شەپلاخەیەکم لێ بدات. سەربازەکە کە هۆمال* و ڕەقیبی من بوو بە خۆشییەکی زۆرەوە هاتە نزیکەوە و شەپلاخەیەکی توندی لێدام. من دووبارە کەوانم کێشا و هەمدیسان تووشی هەڵە بووم و دیسان زللەیەکی تری لێدام و ئەو کارە تا پەنج جار دووبارە کراوە. کات تێپەڕ بوو و ڕۆژانی بە سەردا هات، بەڵام داخی ئەو شەقەزلانە هەر لە دڵم مابوو. تا دوای چەند ساڵ ئەوە ئیمڕۆ ئەم دەرفەتەم بۆ هەڵکەوت و نازانم چ هەستێک هانمی دا و بێ بیرکردنەوە لە ئەنجامی ئەم کارە، خۆمم لە سووچێک شاردەوە تا فەرماندەکەم بینی، بە هەموو هێز و توانامەوە تیرێکم هاویشت و بەمجۆرە نابینام کرد. لەو کاتە کە هاواری کرد و دەنگی لێ بەرز بووەوە و خوێن لە چاوی دەڕژا، دەتگوت گەورەترین خەڵاتی ژیانم وەردەگرتووە، هەرچەندەش دەزانم ئیمڕۆ سزای کاری خۆم دەبینم، بەڵام پەشیمان نیم و کەیفخۆشم".
یەکێکی دی لە قوتابیەکان بیرەوەری خۆی بەم چەشنە گێڕاوە: "من بە درێژیی تەمەنم، کۆمەڵانی جۆراوجۆرم بە خوو و ڕەوشت و داب و نەریتی جیاواز بینیوە. کەسانێکم بینیوە کە جۆرێک دەروون و ڕەوانیان نەخۆش و دەردەدا بووە و بە شێوەیەک دڵیان بریندار ببو کە توانای مێهرەبانی و دەربڕینی خۆشەویستییان نەمابوو. کاتێک بیابان‌نیشینەکان بۆ چەپاو و تاڵانکردنی گوندی ئێمە هێرشیان هێنا، دەمدی کە بە چ دڵڕەقی و بێبەزییانە پەلامارمان دەدان. هەر شتێک کە بە ماندووبوون پێک هێندرابوو و دروستمان کردبوو، ئەوان بە ئاسانی لە ناویان دەبرد و دەیانسووتاند. ئەوانە دوژمنی جوانی و ئاوەدانی و پاکی و ئاوەدانی و ژیان و سروشت بوون و هەر شتێک بۆنی شادی و هەست و جۆش و خرۆشی ژینی لێ بهاتایە، بە ڕقەوە لە ناویان دەبرد. من خۆم زۆر جار لەتەک ئەو بیابان‌نیشینانە کە بە دیلمان دەگرتن، دەکەوتمە دەمەتەقێـ لە سەرەتادا وامدەزانی هۆی وێرانگەری و خراپەکارییان لە نەزانی و گێلییانەـ بەڵام پاشان لە ناو وتەکانیان بۆم دەر کەوت کە ڕاماندن و کاوڵکردن بەشێک لە بیر و ڕامانیانە و لە کاتی ڕووخاندن و خاپوورکردنی شوێنەکان، ڕەوان دەروونیان شاد دەبێت و چێژی پێ وەردەگرن و ئەو کارە لە ویست و بڕوایان سەرچاوە دەگرێت".
زەردەشت گوتەکانی جامئەسپ و فرەشەشتر و شاگردەکانی لەمەڕ ناسینی دەروونی نەخۆش و خوار و خێچ بیست و ئینجا فەرمووی: "بەو جۆرە کە بیستتان، ڕەفتاری دروست لە دەروون و ڕەوانی دروست دەوەشێتەوە و ئاکاری خراپ لە ڕەوان و ئەندێشەی خراپ هەڵدەستێت. کاتێک کە من باسی ڕاستی دەکەم، مەبەستم ڕەواندروستی و هەنجاری دەروونە، مەبەستم باش‌بوون و ڕێکوپێکی هزر و رامانە. کاتێکیش باسی درۆ دەکەم، مەبەستم نادروستی ڕەوان و پەرێشانی و سەرلێشوایی دەروون و تێکچوون و ناسلمانی و ناڕێکی رامانە. بەو شێوە کە لە سرووودەکانم هلوردمە":

مرۆڤی باوەڕمەند و پاک،
بە زانست و گوفتار و کردار و ویژدانی خۆی،
ڕاستی پتر دەکات.
مەزدا ئەهۆرا بەم کەسە،
لە بەر تریفەی رامانی پاکدا،
توانامەندیی مینوویی دەبەخشێت.
منیش بۆ ئەو
پاداشتی چاکە* ئاوات دەخوازم.
گاتا، هاتی ٥١، سرووودی ٢١

(مەبەست لە پاداشتی چاک، هێمنی رامان و ویژدانێکی ڕووناک و دڵێکی بینا و توانامەندی مینوویی و بێنیازبوون لە هەوا و هەوەس و خۆشنووتی هەمیشەییە)

ئەی مەزدا. . !
ئەم باوەڕ و ڕاهێنانەت بە دروستی
بۆ هەمووان دیاری کردووە،
کە ڕاستی ئازادیبەخش و سوودمەندە
درۆش زیانبار.

www.kurdistannet.org
23-5-2003 2:46

لەم ڕووەوەیە
کە ئارەزوومەندم هەمووان،
پەیوەندیی خۆیان لەتەک رامانی پاک پتر بکەن و
تێکەڵی خۆیان لەتەک چەواشەکار و لایەنگرانی درۆ بپسێنن.
گاتا، هاتی ٤٩، سروودی ٣
ئەی مەزدا. . !
ئێوە لە ڕێگای ئاگری بڵێسەدار و
ئازموونی تاواندنی مینوویی،
هەر دوو لایەنی ڕاستکردار و چەواشەکار
تاقی دەکەیتەوە و پاداشت دەدەیتەوە.
لەم ڕێگایەوەیە
کە ئایینی ژیان ئاشکرا دەکەی:
ڕەنج بۆ چەواشەکاران،
سوود و شادی بۆ ڕاستکرداران.
گاتا، هاتی ٥١، سروودی ٩
مەزدا ئەهۆرا،
لە ڕێگای هزری پاک و
بە توانامەندی بە سەر جیهاندا سەروەی دەکات،
لە وەڵامی ستایشتکاراندا فەرمووی:
ڕاستیی پڕشنگدار، کە بۆ پاکی
یاوەرێکی باشە،
بۆ ئێوەم هەڵبژاردووە.
کۆشش بکەن تا هەمیشە
بەشی ئێوە ببێت.
گاتا. هاتی ٣٢، سروودی ٢
ئەی مەزدا ئەهۆرا. . !
ئەی بەتواناتر لە هەمووان. . !
ئەی پاکی. . !
ئەی ڕاستیی گەردوونگێڕ. . !
ئەی رامانی پاک. . !
ئەی توانای مینوویی. . !
گوێم لێ بگرێ،
ئەو دەمەی کە پاداشتی هەر کەسێک دەدەی،
بۆ منیش بەخششت هەبێت.
گاتا، هاتی ٣٣، سروودی ١١